

Riitta Oittinen**Euro-PR ja katseita menneisyyteen**

>> PDF-versio

Euroopan unionin tiedotus- ja imagokampanjoissa hyödynnetään paljon, mutta valittuja paloja, Euroopan historiaa ja kulttuuriperintöä. Seuraavassa käsittelen historian osuutta EU:n popularisoinnissa ja identiteettityössä. Esimerkkini perustuvat painettuun materiaaliin, näyttelyihin, tapahtumiin ja internetiin. Näiden ohella hyödynnän *in situ* -havainnointia ”Euroopan pääkaupungissa” Brysselissä. Pidän paikan päällä tehtyjä huomioita olennaisina, koska EU on Brysselissä sekä toiminnallisesti että visuaalisesti läsnä enemmän kuin missään muualla Euroopassa.^[1]

Brysselin lentokentän taideteos juhlistaa euron käyttöönottoa. Teos on poistettu vuonna 2007. © Riitta Oittinen 2006.

Kokonaisuudessaan Brysselin ja EU:n kietoutuminen yhteen on ilmentymä supranationalismista. Sillä tarkoitetaan tässä Euroopan unionin sisällä syntyneitä pyrkimyksiä korvata tai täydentää kansallisvaltioiden identiteettejä eurooppalaisella identiteetillä.^[2] Tosin belgialaisilla ei ylipäätään ole vahvaa kansallista identiteettiä. Tämä onkin Belgian pääministeri Guy Verhofstadtin mielestä yksi syy sille, miksi Brysselistä voisi kehittyä moderni Euroopan pääkaupunki ilman että Brysselin rooli kansallisena pääkaupunkina kärsisi.^[3] Kun rakennetussa ympäristössä näkyy katukilpien heraldiikkaa myöten EU:n saumattomalta vaikuttava liittyminen Brysseliin, ei ole ihme että kaupunki ja EU menevät ihmisten mielissä ja puheissa päällekkäin.^[4]

Katukyltti Brysselissä. © Riitta Oittinen 2006.

Nationalismista keskustelun lisäksi euro-PR kytkeytyy kysymyksiin historiapolitiikasta, historian popularisoinnista ja menneisyydenhallinnasta. Tänä vuonna historia on näkyvillä EU-diskurssissa erityisen runsaasti, koska Euroopan talousyhteisön luonut Rooman sopimus täytti maaliskuussa 50 vuotta. Kun EU juhlistaa pyöreitä vuosiaan, ei yksi päivä riitä. [5] Esille pääsevät monet tahot poliitikoista byrokraatteihin, taitelijoista museoihmissiin ja sisällöntuottajista tutkijoihin, kuuluisaa "tavallista ihmistäkään" unohtamatta. Esimerkiksi huhtikuussa yli satapäinen EU:n junioriorkesteri juhlisti Rooman sopimusta konsertoimalla Kazakstanissa. [6] Olipa maaliskuun ohjelmassa myös Beethovenin 9. sinfonian esitys Nicaraguassa ja 3. sinfonian esitys Yhdysvalloissa. Itävallassa valtava ostoskeskus Europark toimi juhluvuositapahtuman näyttämönä toukokuun Eurooppa-päivänä. [7] Syntymäpäivän vuoksi on myös lyöty ensimmäistä kertaa koko Euroopan alueelle laskettu 2 euron juhlaraha. [8] Eikä liene yllättävää, että merkkivuosi on inspiroinut toimittajia kirjoittamaan ajallista muutosta ja EU:ta käsitteleviä artikkeleita. Lukuisat erimaalaiset lehdet ovat myös juhlistaneet aihetta kansikuvillaan, joissa hyödynnetään historiallista materiaalia. [9]

Historiantutkija Martin Davies on käsitellyt pakkomielleltämme historiallista tietoa kohtaan: historiasta on tullut tyhjä kategoria, uskottomien merkitysten varasto joka on uppoutunut vallan ja hallinnan verkostoihin. [10] Vaikkei yhdistelmää EU ja historia voikaan luonnehtia vain yhdellä kaavalla, on Daviesin vertaus osuva siinä mielessä, että ainakin usko PR-kampanjoiden tehoon tuntuu olevan vankkaa EU:n toimielimissä. Tätä ilmentävät jatkuvat juliste- ja valokuvakilpailut ja yhä uudet PR-kampanjat. Vanha totuus "actions speak louder than words" oli – ilman ironiaa tai itsekritiikkiä – jopa muunnettu komission vuonna 2006 järjestämän syrjinnän vastaisen julistekilpailun palkintojenjaon tiedotteessa muotoon "posters speak louder than words". [11]

Tässä ei ole tarkoitus käsitellä euro-PR-toiminnan vastaanottoa sinänsä. Voi kuitenkin sanoa, että Suomi-kuvan tavoin EUro(ppa)-kuvakin on sekä vaalittu, kiistelty että naureskeltu aihe. [12] On yleisesti tunnettua, että monilla imagonparannusyrityksillä on taipumus epäonnistua, koska – kohteesta ja tarkoituseristä riippumatta – niitä pidetään kömpelöinä, mielevinä tai epäuskottavina.

"Euroopan pääkaupunki" eurohistorian näyttämönä

Meidän ei tarvitse myydä Brysseliä. Sen brändi on parempi kuin Coca Colalla – ihmiset eivät vain tiedä mitä pullossa on (Brysselin turisti-informaation päällikkö André Vrydagh). [13]

Brysseliä on useiden virallisten ja puolivirallisten tahojen toimesta lanseerattu vuodesta 2001 alkaen Euroopan pääkaupunkina. [14] Tuore ilmentymä tästä on kaupungin turistitoimiston uusien *Brussels - your European village* -internetsivujen tunnuskuva Manneken Pisistä, jossa tämä patsas pissaa eurotähtiä. [15] Samalla aloitussivulla esitellään myös Euroopan unionin tärkeimmät instituutiot. "Vanhasta" Brysselistä mukaan on otettu eurokorttelien

lähistön *art nouveau* -rakennuksia. Poliitika ja markkinavoimat lyövät kättä, kun sivu näyttää Rooman sopimuksen alkuperäiset allekirjoitukset rinnan eurokortteiden ravintoloiden kanssa. Samassa eklektisessä hengessä kaupungin turistitoimisto on tehnyt opaskirjaisen *Brussels, your capital city, your European village* (2007). Alussa kirja kertoo Brysselistä EU:n pääkaupunkina useamman luvun verran. Opas päättyy ”kaikkien aikojen ensimmäisen eurooppalaisen” eli filosofi Erasmuskeen, jolle omistettu museo sijaitsee Brysselin Anderlechtissa. [\[16\]](#) Kirjan sisältöön on ollut vaikuttamassa muun muassa Brysselin kaupallisen huvipuiston Mini-Euroopan johtaja Thierry Meëus, joka on jo pitkään popularisoinut EU:ta omalla tahollaan. [\[17\]](#)

Varsinainen Brysselin keskustan kadunkulmassa sijaitseva, Manneken Pis -pronssipatsaskin on kytketty euroaatteen palvelukseen. Vuonna 2000 sille puettiin juhlallisissa menoissa EU-lipusta tehty liivi. Tapahtumaa dokumentoivia postikortteja on edelleen myynnissä niin siirtolaisten pitämässä nurkkakaupoissa kuin EU:n toimielinten lehtikioskeissa. Virallisten tahojen yrityksestä olla kansanomainen kertoo esimerkiksi se, että Suomen vuoden 1999 puheenjohtajakauden avajaisissa patsaalle lahjoitettiin suomalaisen poliisin univormu. Komission verkkosivuilta hiljattain poistettu puheenvuoro on tosin pahoitellut, että erimaalaisiin asukokonaisuuksiin puettavaa Manneken Pisiä on hyödynnetty EU:n popularisoinnissa niukasti. Lieneekö toive kuultu: keväällä 2006 patsas sai t-paidan, joka esitteli komission ilmastonmuutokampanjaa. [\[18\]](#) Muutenkin Brysselin historiallisia maamerkkejä käytetään sekä EU:sta kertovien tv-lähetysten että EU-tapahtumien kulisseina. Esimerkiksi vuoden 1958 maailmannäyttelyyn rakennettu turistikohde Atomium toimi taustana Rooman sopimuksen kunniaksi pidetylle konsertille. Sitä mainostettiin seuraavasti: ”Euroopan kansat tuodaan yhteen musiikin ja Euroopan unionin historian välityksellä.” [\[19\]](#)

Manneken Pis -patsaalla on pitkälti yli 700 lahjoitusasua. EU-liivi on yksi niistä. Suomalaiset ovat lahjoittaneet patsaalle useita vaateparsia, muun muassa joulupukin asun vuonna 1984. © Riitta Oittinen 2006.

Kyseinen konsertti on vain pieni osa syntymäpäivähybristä. Pelkästään Brysselissä toteutetaan vuoden 2007 aikana satoja Rooman sopimukseen kytkeytyjä tapahtumia ja projekteja. Tarjolla on jopa opastettuja kierroksia otsakkeella "50 vuotta Eurooppaa Brysselissä". Varsinkin niin sanotuissa eurokortteleissa juhluvuosi on näkynyt voimakkaasti vuoden alusta alkaen. Usean komission käytössä olevan rakennuksen ulkoseinään kiinnitettiin maaliskuussa parikymmentä metriä korkea 50-vuotisjuhlajuliste, jonka kuvassa oli syntymäpäiväkakkua ihaileva lapsi. Lisäksi komission Berlaymont -rakennuksen ja Euroopan neuvoston väliselle kadulle pystytettiin maaliskuussa noin viikoksi suuri, liikenneturvallisuutta haittaava valotaulu. Siinä räiskyivät vuosiluvut 1957-2007 ja eurooppalaista tutkimusosaamista kuvaavat mainospätkät. Taululle heijastettiin myös juhluvuoden logokilpailun voittaja; typografialla konstaileva, puolalaisen Szymon Skrzypczakin ehdotus "TÖGÉthér since 1957".^[20] Sen erikieliset versiot (kuten "YHDESSä vuodesta 1957" tai "Tills@mmans sedan 1957") esiintyvät myös monissa esitteissä, julisteissa ja internet-sivustoilla. Logo painettiin esimerkiksi Brysselissä järjestetyn Balkan -konsertin ohjelmalehtiseen, halpalentoyhtiön tunnuksen viereen. Näkyypä logo belgialaisen pankin mainoksessakin ja taustana jopa internetin laitetussa hääkuvassa.

Nimenomaan menneisyyteen keskittyy Berlaymontin aitaan kiinnitetty ”seinälehtinäyttely”, joka kuvaa eurokortteleiden ja niiden lähiympäristön monisatavuotista historiaa. Se valmistui jo vuonna 2005 ja on edelleen paikallaan. Perinnetietoutta jakava belgialaisyhdistys *Badeaux* on tuottanut paljon tekstiä näyttelyn kolmeenkymmeneen julisteeseen, mutta jättänyt kuitenkin mainitsematta useita Brysselille, Belgialle tai EU:lle kielteisiä asioita. Esimerkiksi juliste, joka esittelee komission läheisyydessä olevaa valtavaa 50-vuotisjuhlapuistoa, sivuuttaa puiston rakentamiseen liittyneen kuningas Leopold II kolonialistisen Kongo-politiikan. Lähempänä nykypäivää tapahtuu toinen muistinmenetys: Berlaymont -rakennuksen remontista kertova teksti ei mainitse belgialaisten rakennusurakoitsijoiden asbestipuhdistustöihin liittyneitä korruptioepäilyjä, saati tässä(kin) yhteydessä Belgian valtion huonoksi moitittua hallintotapaa.^[21] Unohtunut on sekin, että remontin myöhästyminen (1991-2004) viivästytti toistuvasti komission muutttoa takaisin rakennukseen – vaikka siitä vuokraa koko ajan maksettiinkin. Pois on jäänyt myös perimätieto, että rakennuksen nimeksi vakiintui sotujen aikana Berlaymonster.^[22]

Euroopan komission Berlaymont-rakennus. Julisteen yläosassa on TOGETHER-logo. Lasioidassa näkyy eurokortteleiden historiaa käsittelevää julistenäyttelyä. © Riitta Oittinen

Berlaymontin ohella EU-aiheisia julisteita ja banderolleja kiinnitetään muidenkin EU-rakennusten julkisivuihin.^[23] Niiden ohella Brysselin ja EU:n eräänlaista fuusiota todentaa Euroopan parlamentin toukokuussa 2007 avaa näyttely *Building(s) For Europe*. Euroopan parlamentin vieressä sijaitsevaan, Manner-

Euroopan vanhimpaan juna-asemaan, rakennettu näyttely käy läpi Brysselin Eurooppa-korttelin historiaa ja tulevaisuutta. [\[24\]](#) Varsinaisen Eurooppa - museonkin perustamista Brysseliin on kaavailtu 1990-luvulta alkaen, mutta näyttää siltä että sen on vaikea löytää rahoitusta ja kotia. Rooman sopimuksen 50-vuotisjuhlan johdosta museon suunnittelema, EU:n historiaa käsittelevä näyttely *Dit is onze geschiedenis* (Tämä on historiamme) esittäytyikin loppuvuodesta 2007 väliaikaisissa tiloissa. Tekijöiden mukaan näyttely tulee käsittelemään historiaa "saavutettavasti ja käsin kosketeltavasti" ja "kronologiaa kunnioittaen." Ennakkotietojen perusteella esillä myös arkielämää, taideteoksia ja installaatiota. [\[25\]](#) Lehdistöiedotteen perusteella ainakin kommunismin historia vaikuttaa olevan vahvasti mukana: näytteille tulee Fernand Légerin maalaus rakennustyöläisistä, Stalinia ylistävä veistos, unkarilaisen koululaisen päiväkirjamerkintöjä vuodelta 1956 ja Stasin lasipurkkiin pakkaama hajunäyte. Koululaisille on valmisteilla erillinen tietopaketti. [\[26\]](#)

Tilapäisten EU-aiheisten näyttelyjen organisointi Brysselissä on ylipäättään suosittua. Tavallisesti kukin puheenjohtajamaa on järjestänyt jotain tarjontaa, joka hyödyntää historiaa. [\[27\]](#) Saksan puheenjohtajakauden Brysseliin suurtahtumiin kuuluu näyttely *Blicke auf Europa* (Katseita Eurooppaan), joka on 1800-luvun saksalaista maalaustaidetta ja sen eurooppalaisia kytkentöjä käsittelevä *grand tour*. [\[28\]](#) Saksan ohjelmistossa on poliittistakin historiaa: näyttely *Wagt Weiter! Willy Brandt – Europäer und Staatsmann* on esillä Brysselissä peräti viisi kuukautta. [\[29\]](#) Suurmiesajattelun jalanjäljissä – ja ehkäpä sitä täydentämään – saksalaiset ovat järjestäneet Brysselissäkin vuoden 2007 aikana vierailevan kiertonäyttelyn valokuvaaja Bettina Flitnerin töistä, joihin on ikuistettu 60 tunnettua eurooppalaisnaista. [\[30\]](#) Keväällä 2007 Brysselin keskustassa oli Eurooppaan liitettyjä myyttejä ja metaforia käsittelevä näyttely *Europa/e Image/o*, jota rahoitti ilmaisjakelulehti La Tribune de Bruxelles. Kuten moni muu historiaa hyödyntävä europrojekti, tämäkin näyttely oli saanut kimmokkeen tarpeesta herättää laajentuneen EU:n kansalaiset tuntemaan yhteenkuuluvaisuutta. Sitä herätettiin korostamalla toimittajien ja Brysselin tärkeyttä Euroopan unionille: esille oli asetettu sekä Brysselissä työskentelevien ulkomaantoimittajien muotokuvia että historiallisia esineitä Euroopan eri maista. [\[31\]](#) Rooman sopimuksen juhlintaan on kantanut kortensa myös kansainvälinen jalkapalloliitto FIFA. Se sponsoroi jalkapalloa ja Euroopan 50-vuotishistoriaa käsittelevää näyttelyä *Only a game?* jonka suojelijana toimi Barcelonassa pelaava, Goudaloupella syntynyt ranskalainen Lilian Thuram. Ranskan siirtolaispolitiikkaa useaan otteeseen kritisoinut puolustaja tuo juhlintaan globaalia näkökulmaa määrittelemällä itsensä sekä eurooppalaiseksi että maailmankansalaiseksi. [\[32\]](#)

Rooman sopimukseen kytketyistä näyttelyistä mainittakoon vielä Brysselissä elokuussa avattava suurnäyttely *Leonardo da Vinci – The European Genius* (Leonardo da Vinci – eurooppalainen nero), jonka persoonan sanotaan symboloivan ideaa "50 vuotta Eurooppaa". Da Vincin tuotannon ohella esille on tulossa "viimeisenä vaan ei vähäisimpänä" myös nykyeurooppalaisia keksintöjä. Näyttelyn sisältöön on vaikuttanut muun muassa da Vinci asiantuntija Martin Kemp Oxfordin yliopistosta. [\[33\]](#) Myyntimenestykseksi muodostuneen da Vinci koodi -kirjan odotetaan lisäävän näyttelyn suosiota. Jää nähtäväksi, kiinnostaako eurooppalainen nero kävijöitä enemmän kuin Brysseliin toukokuussa avattu ranskalaisnäyttely Neanderthal-ihmisistä ja mummuteista. Jälkimmäisen esittelyssä kerrotaan: "He asuivat Euroopassa 200 000 vuotta sitten." [\[34\]](#) Vaikka jotkut Rooman sopimukseen liitettyistä tapahtumista ovat melko kaukaa haettuja, [\[35\]](#) jostain syystä tätä näyttelyä ei ole integroitu teemavuoteen – vaikka mammutismi voitaisiinkin mieltää eräänlaiseksi EU-hallinnon metaforaksi.

Edellisiä tapahtumia vähemmän huomiota saanee Brysselin kansallisarkiston panos juhlintaan, eli mahdollisuus perehtyä joidenkin Euroopan yhdentymiseen vaikuttaneiden poliitikkojen arkistoihin. Brysselin Kuninkaallinen kirjasto puolestaan pani esille vanhoja sanomalehtiä, joissa käsitellään Belgian roolia Euroopan unionin perustamisessa. Sangen antipopulistinen on myös Euroopan parlamentin päätös painattaa toimielinten historiaan liittyviä asiakirjoja, joista osa on ennen julkaisemattomia: "Parlamentin ja sen toiminnan laajempi tuntemus mahdollistaa unionin toimielinten historian yksityiskohtaisemman

utkimisen ja analyysin ja edistää täten pitkällä aikavälillä Euroopan unionin demokraattisen perustan parempaa ymmärtämistä”, todetaan raportissa Kohti yhteistä parlamenttia. Lisäksi A4 kokoinen julkaisu kertoo taustatietoja sopimuksen solmijoista ja valmistelusta. [\[36\]](#)

Juhlintaa virtuaalisesti ja ympäri Eurooppaa

Olemme koonneet tälle sivustolle EU:n 50-vuotisen taivalen kunniaksi 50 esimerkkiä EU:n saavutuksista. Astu galleriaan, valitse aihe kuvaa napsauttamalla ja tutustu siihen, mitä kaikkea olemme saavuttaneet EU-yhteistyöllä menneiden 50 vuoden aikana (50 tietä eteenpäin, Europa, Euroopan unionin portaali).

Osa Brysselin katukuvassa näkyvästä EU-materiaalista on laitettu myös virtuaaliavaruuteen, jossa on ylipäätään runsaasti EU:ta koskevaa aineistoa. Euroopan unionin portaalin kautta löytyi esimerkiksi tieto, että Rooman sopimukseen liittyen Roomassa on keväällä 2007 taidenäyttely *Masterpieces of European Art*. Esite lupaa näyttelyn todistavan Euroopan kulttuurista edistymistä klassisesta ajasta alkaen. Tätä havainnollistamaan paikalle on hankittu kuvataiteen klassikko jokaisesta jäsenmaasta. Mukana ovat esimerkiksi Rodinin Ajattelija ja Albert Edelfeltin öljymaalaukset Kaukolan harju auringonlaskun aikaan. Viroa edustaa Ruotsiin vuonna 1944 muuttanut, *Kalevipoeg* -teoksen kuvittanut Erik Haamer. Mikäli hänet olisi laitettu edustamaan Ruotsia, olisi se ollut tyylikäs kädenjennus monikulttuuriselle Euroopalle. Näyttelyn keskeinen teos on Italiasta ennen ajanlaskun alkua löytynyt Asteaksen vaasi, jonka kylkeen ikuistetun kuvan aihe on ”Euroopan raiskaus”. [\[37\]](#) Tämän sanapari alta paljastuu internetistä huolestuneita kannanottoja muun muassa Euroopassa asuvista muslimeista. Vaasi on esillä yhdessä alkuperäisten EU-perustamissopimusasiakirjojen kanssa. Näyttelyn teosten merkitys osana kansallisia kaaneja ja kansainvälisiä keskusteluita ansaitsisi oman analyysinsä.

Pelkästään Rooman sopimuksen tapahtumien ja EU-toimielinten historiaa käsittelevien internetmateriaalin yksityiskohtaiseen tutustumiseen kuluisi työviikkoja. Esimerkiksi Saksan EU-puheenjohtajakauden portaalista voi katsoa Euroopan yhdyntymiseen liittyvän valokuvakertomuksen ja klikata erilliselle Eurooppa 50-vuotta -sivustolle. [\[38\]](#) Lisäksi sekä komission audiovisuaalisen palvelun sivuille että Euroopan unionin portaalin Rooman sopimusta käsitteleville erityissivuille on kerätty historiallisia valokuvia ja dokumenttifilmitteitä eri maista. [\[39\]](#) Euroopan parlamentin omilla sivuilla on historiallisia kuva- ja ääninäytteitä, varsinkin kokouksista ja neuvotteluista. Esillä ovat Robert Schuman, Konrad Adenauer ja Paul-Henri Spaak. Lisää historiaa on tarjolla Euroopan unionin portaalin erillisessä historia-osiossa. Ensimmäiseksi se esittelee periodin ”Rauhan aika Euroopassa – yhteistyö alkaa” (1945-1959). Sitä havainnollistetaan muun muassa Euroopan yhdyntymisen pääarkkitehteina pidetyillä miehillä, 1950-luvun vaatemuodilla, Le Corbusierin ”uusbrutalismilla”, Sputnikin laukaisemisella avaruuteen ja Unkarin kansannousulla. [\[40\]](#) Kuten usein EU:n tuottaman internetmateriaalin kohdalla, yksilöityjä tietoja historiapakettien kokoajista ei löydy. Lisätietoja haluavat ohjataan erillisille *European Navigator on the History of Europe*-sivuille. Ne sanovat virtuaalikirjastonsa olevan ensimmäinen Euroopan yhdyntymistä käsittelevä digikirjasto. Tämänkään aineiston valintaperusteista en löytänyt selostusta edes parinkymmenen minuutin etsinnän jälkeen. [\[41\]](#) Sivujen tietosanakirjan muutama poliitikko kohdentamassani testissä hakutermin ”huomattavat henkilöt” antoi osuvia lehtiartikkeleihin ja arkistomateriaaleihin seuraavasti: Esko Aho 3, Martti Ahtisaari 12, Tarja Halonen 0, Ho Csi-Minh 13 ja Adolf Hitler 3. Robert Schuman tuotti komeat 276 materiaali-osumaa. [\[42\]](#) Pitäisikö tästä tuloksesta päätellä henkilöiden tärkeydestä suhteessa pelkästään integraatioon – vai Eurooppaan laajemmin? Tarkoitus joka tapauksessa on, että tätäkin kokonaisuutta käytettäisiin kouluopetuksenkin tukena. [\[43\]](#) Toive tuskin toteutuu, koska kielivalikoima on suppea ja sivusto sekava ja kankea käyttää. Nämä ominaisuudet leimaavat EU:n virallisiakin internetsivuja.

Virka- tai tilaustyönä tehdyn PR-materiaalin ohella Rooman sopimuksen juhlinnan halutaan välittyvän ”maallikkojenkin” suodattamina. Tähän liittyen Brysselin turisti-informaatio toimisto on valinnut kaikkien EU:n jäsenmaiden kansalaisista koostuvan vapaaehtoisryhmän. Tätä Brysselissä asuvaa joukkoa

kutsutaan nimellä *Brussels Tof People* (tof = adj., innostunut Brysselin murteella). He käyvät koko vuoden ajan Rooman sopimuksen tiimoilta järjestetyissä aktiviteeteissa ja muissa valikoiduissa tapahtumissa, kuten historiallisilla kaupunkikiertoilla, konserteissa, esitelmissä ja elokuvissa. [44] Vastineeksi vapaalipuistaan ja erikoiskohtelustaan *Tof-people* -joukko kirjaa kokemuksiaan yhteisblogiin. Sinne on luotu linkki turisti-informaatiotoimiston *Brussels, Your European Village* -internetsivulta. Toimiston toive on, että bloggaajien kirjoitukset tavoittaisivat nimenomaan heidän maanmiehiään ja naisiaan.

Vaikka *Tof People* -joukkoon on kelpuutettu vain eurokansalaisia, heille tarjottu ohjelmisto ei sinänsä ole EU- tai edes eurosentristä. Tähän mennessä siihen on sisällytetty mahdollisuus käydä esimerkiksi Afrikka-elokuvafestivaaleilla ja Balkan-tapahtumassa. Brysselin huvielämän ja paikallishistorian esittelyn ohella selkeästi EU:hun liittyvää ohjelmaa on esimerkiksi huvipuisto mini-Euroopan uusien nähtävyyksien – kuten Euroopan komission Berlaymont -rakennuksen pienoismallin – virallinen vihkiminen. Jo kerran peruutettuun ja epämääräisessä tulevaisuudessa järjestettävään tapahtumaan tulee osallistumaan komission varapuheenjohtaja Siim Kallas. [45] Yksityisin voimin ylläpidetyssä mini-Euroopassa on EU:n jäsenmaiden pienoismallirakennusten lisäksi erillinen, interaktiivinen osa *Spirit of Europe*. Se tekee EU:n historiaa tutuksi pelien ja ”eurohistorian tunnelin” avulla.

Teemapuisto mini-Euroopan *Spirit of Europe* -osio antaa tietoja EU:n toiminnasta ja historiasta. © Mini-Europe

Virtuaalimaailman ja Brysselin kaupungin ulkopuolisista aktiviteeteista mainittakoon tapahtumasarja *Euroopan kevät*, jossa eurooppalaiset koululaiset yritetään saada keskustelemaan EU:sta. Bucharestissa lukiolaiset ja nuorisorikolliset laitettiin vaihtamaan mielipiteitä eurooppalaisten arvojen kehitymisestä viimeisen 50 vuoden aikana. [46] Lillissä Euroopan tulevaisuutta pohtivassa seminaarissa oli maaliskuussa yli 3000 ihmistä. Samoihin aikoihin Pariisissa ja Varsovassa mietittiin Euroopan identiteettiä ja Eurooppa-projektin tulevaisuutta. [47]

Oma tapauksensa on useilla eurooppalaisilla tv-kanavilla maaliskuussa esitetty tv-elokuva *Mehän vihasimme toisiamme niin paljon* (Nous nous sommes tant haïs, 2006), joka kertoo ranskalais-saksalaisen rakkaustarinan. Dokumenttimateriaalia hyödyntävän filmin pääosissa ovat italialais-itävaltalais-ranskalainen Sarah Biasini (Marie), puolalainen Pawel Delag (Jürgen) ja ranskalainen Bernard-Pierre Donnadieu (Jean Monnet). [48] 1950-luvun alkuun sijoittuva draama kertoo Saksan ja Ranskan sovinnonteosta toisen maailmansodan jälkeen. Euroopan komission kotisivut esittelevät filmiä seuraavasti: ”Elokuvasa sekoitetaan oikeassa suhteessa historiaa (Jean Monnet, Robert Schuman, Konrad Adenauer jne.) ja fiktiota (Marie, Jürgen ja heidän perheensä ja ystävänsä). Marien ja Jürgenin tarina kietoutuu EU:n historiaan. Heidän kautta voidaan peilata sitä, kuinka vaikeaa oli raivata esteet ja vastustus sovinnon tieltä. Elokuva kertoo katsojille, miten EU syntyi,

ja kuinka paljon Reinin vastakkaisilla rannoilla elävät naiset ja miehet joutuivat tekemään työtä uudenlaisen Euroopan, vapauden ja rauhan eteen. (--) Elokuvan 'Nous nous sommes tant haïs' kautta EU:n kansalaiset pääsevät tutustumaan omaan historiaansa." [49] Suomeen filmiä ei ollut ainakaan huhtikuun alussa ostettu. [50] En ole onnistunut näkemään tätä Euroopan yleisradioliiton (EBU) ja komission Ranskan edustuston tukemaa hanketta. Uumoilen ettei se ole Ettore Scolan sodanjälkeistä italialaista yhteiskuntaa kuvanneen elokuvan *Mehän rakastimme toisiamme niin paljon* (C'eravamo tanto amanti, 1974) veroinen. [51] PR-toiminnan ketjuttamisesta kertoo, että Biasini esiintyy omana itsenään EU-myönteisellä sivustolla kertomassa olevansa "ylpeä eurooppalainen". Tätä sanaparia viljelee muun muassa Jacques Delorsin perustama *Notre Europe* -foorumi. [52], samoin kuin maaliskuun *Le Figaro* -lehti omassa EU-keskustelussa, jonka se käynnisti Rooman sopimuksen juhlinnan yhteydessä. [53].

Mehän vihasimme toisiamme niin paljon. © Pascal Baril

"Keskustelun herättäminen" tuntuu olevan monien internet-sivustojen sisällöntuottajienkin mieleen. Rooman sopimuksen juhlintaan liittyen Euroopan komissio on tuottanut erikseen nuoremmalle yleisölle suunnatun filmin. Sen päähenkilö on komissiossa harjoittelijana ollut latvialainen tyttö, joka palaa junalla kotiinsa. Toisena päähenkilönä on brittipoika. Matkansa aikana he tapaavat monia nuoria matkustajia. Elokuvan oheen on tehty *In-transit* -nimiset internetsivut, joiden tarkoituksena on kannustaa kulttuurienväliseen

kommunikaatioon. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että sivuille voi lähettää lyhyitä tervehdyksiä. Omat yritykseni kirjautua keskustelijaksi virtuaalijunaan lopahtivat teknisiin ongelmiin, mutta esimerkiksi junaan päässyt 27-vuotias Chiara toteaa Rooman sopimuksen vieton innoittamana Euroopasta seuraavaa: "It's one delicious cake we have been baking all together." [54]

Ajatusta Euroopan laajuisesta kansalaisten virtuaalikommunikaatiosta hyödynnetään myös komission tukemilla sivuilla *European vibes*, joita ylläpitää EU-myönteinen järjestö *Jeunes Européés Fédéralistes*. Nuorekkaaseen makuun suunniteltujen sivujen kilpailuun *what vibes make europe move today* voi lähettää elektronisia valokuvia. Tähän mennessä niiden joukossa on ollut paljon otoksia EU:n lipusta, mutta myös joitain kuvia vanhoista rakennuksista ja patsaista eri maista. Toukokuun puoleenväliin mennessä eniten yleisöäänä oli saanut eurotähdillä koristeltuihin alushousuihin pukeutunut nainen, [55] jonka sivuille on laittanut Belgian järjestön miespuolinen tiedottaja. Tämä sen enempiä kuin muutkaan kuvat eivät ole juuri poikineet reaktioita. "Keskustelu" tämänkaltaisilla internetsivuilla merkitseekin usein rinnakkaisia monologeja. Lisäksi sivustojen ylläpitäjien kontaktitiedot on monesti piilotettu. Jos ne löytyvät, ei sähköpostilla lähetettyihin tiedusteluihin välttämättä saa mitään vastausta. [56]

Euromenneisyyden sisällöstä

Viikkolehti *European Voice* mainosti maaliskuun 2007 EU-erikoisliitettään toteamalla: "ensimmäiset 50 vuotta olivat menestys, tulevaisuus voi olla vielä parempi". [57] Euroopan unionin Europa -portaalin Rooman sopimukseen keskittyvä Eläköön EU -osio puolestaan näyttää EU:n saavutuksia muun muassa jokapäiväisessä elämässä ja aluepolitiikassa. [58] Samaa myönteinen henki vallitsee jo edellä käsitellyissä hankkeissa, joissa yritetään saada EU-kansalaiset ylpeiksi itsestään tarjoamalla identifioitumis- ja tutustumismahdollisuuksia eurooppalaisiin neroihin, miespoliittikoihin tai upeaan kulttuuriperintöön. Tämä on yleisempää kuin itsetutkiskeluun kannustavat, suurelle yleisölle suunnatut historialliset esitykset vaikka rasismista tai kolonialismista. Tosin esimerkiksi Euroopan komission kustantama, nuorille tarkoitettu ilmaisikirjanen *Let's Explore Europe!* toteaa, että "valitettavasti Euroopan kertomus ei koostu vain ylpeilyn arvoisista saavutuksista". Teos ryydittää toteamustaan eurooppalaisten vuoksi sukupuuttoon kuolleen dodon kuvalla. [59]

EU:n tuottama kuva menneisyydestä ei rajoitu vain EU:hun tai Eurooppaan, eikä "eurohistoriaakaan" toki esitetä totaalisenä menestystarinana. Sen kääntöpuolta tulee esille hieman erikoisesti myös EU:n oman toiminnan välityksellä, nimittäin Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuoden 2007 muodossa. [60] Se on ainakin alkuvuodesta 2007 ollut Rooman sopimusta vähemmän esillä, [61] eikä yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuoden painottamaa "tietoisuuden lisäämistä eri vähemmistöjen ja vammaisten oikeuksista" ole juuri integroitu 50-vuotisjuhlintaan. Yhdenvertaisia mahdollisuuksia kohti kurkottaville kansalaisille syntymäpäivien juhlapöytä vaikuttaakin olevan katettu korkeintaan porstuaan: Rooman sopimuksen yhteydessä esitetty juhlakaanon lietsoo yleistä Eurooppa-innostusta ja esittelee varsinkin suurmiehiä. Sinänsä "tavallisten ihmisten" historia ei ole paitsiossa. Sitä tulee esille myös mutkan kautta, kun lehdissä on käsitelty Rooman sopimuksen yhteydessä arkielämän historiaa, kuten muutoksia kulutustottumuksissa: "Aikaisemmin nautimme Guinnessia ja kinkkuvoileipiä, nyt tarjolla on mochaccinoa ja paninia", kiteyttää dublinilainen katugallupiin osallistuja EU:n tuoman muutoksen. "Koulutyttö haaveili vihanneksista ", otsikoi Euroopan komission Suomen edustuston Europa-lehti taloushistorian professori Riitta Hjerppen haastattelun, jossa käsiteltiin vuotta 1957. [62]

Kokonaisuudessaan yhdenvertaisten mahdollisuuksien ja Rooman sopimuksen teemavuoden kampanjoista muodostuu hieman epätasapainoinen kertomus EU:n historiallisesta itseymmärryksestä: EU esittää ponnistelevansa nykypäivän ikävien asioiden kuten rasismien, seksismien, ikä- ja vammaisrajoitusten poistamiseksi. Näillä ei kuitenkaan vaikuta juuri olleen (euro)menneisyyttä, vaan ne ovat ilmestyneet nykypäivään ikään kuin tyhjästä. Toisaalta

vuosisatoja ennen EU:n perustamista eläneistä neroista tai kulttuuriteoista vedetään innokkaasti jatkumoihin nyky-EU:n identiteettiin.

Mitä muuta vilkaisu EU:ta ja historiaa koskevaan (PR-)materiaaliin paljastaa? Ensiksi pelkästään internetissä EU:n historiaa koskevaa – tai sellaiseksi kutsuttua – informaatiota on valtavasti. Siitä on monesti hankala löytää varsinaisia tekijöitä tai vastuuhenkilöitä, tai tietoja siitä mihin aineistoihin tai tutkimuksiin esitetyt tiedot perustuvat. Tämä ilmiö on toki verkon aineistoissa yleistä ylipäätään. Lisäksi EU:n omat, kansalliset EU-hankkeet ja EU:n tukema sisällöntuotanto tai tutkimus ym. saattavat myös mennä vastaanottajalla sekaisin, koska informaatiota ja kontaktipintoja risteilee sinne tänne. Välillä on yksinkertaisesti vaikea hahmottaa, ketä tai minkä tahon ajatuksia EU:n lipulla tai TÖGÉthér -logolla varustettu kotisivu tai tapahtuma lopulta edustaa.

Ennen muuta nuorille on tarjottu pieniä taloudellisia kannustimia suunnittelukilpailujen palkintojen muodossa © Riitta Oittinen, Bryssel 2006.

Toiseksi EU:n historiaa popularisoivassa aineistossa vastaanottajan paikallisuus sekä korostuu että katoaa. Yhtäältä EU:n historian julkinen esittäminen näyttäytyy luonnollisesti erilaisena vaikkapa Helsingistä tai Sofiasta kuin Brysselistä käsin, koska jälkimmäisessä materiaalia on yksinkertaisesti esillä moninkertaisesti. Toisaalta jonkinlainen osoitus euronationalismista on julkilausumaton idea siitä, että EU-maiden kansalaiset katselisivat internetiltä ja painotuotteista samoja, EU:ta käsitteleviä historia-asioita ym. tietoa. Tai kuten Brysselin turisti-informaatioimisto toivoo: että EU:n jäsenvaltioiden asukkaat tulisivat tutustumaan kaupunkiin, ja mieluiten paksun lompakon kanssa. Kolmanneksi "europuheessa" – ja eurohistoriassa sen alalajina – ilmenee Eurooppa -sanana käyttäminen EU:n synonyymina. Ja kääntäen: EU:n näkökulmasta mielletty Euroopan historia tavallaan laajenee maantieteellisesti jäsenmaiden määrän kasvaessa: tällöin lisääntyy myös eurohistoriassa esiteltävien, kansallisesti tärkeiden kulttuuriaarteiden, taiteilijoiden, poliitikkojen jne. määrä. Neljänneksi, edellisestä huolimatta yhteisen menneisyyden elementtejä tunnutaan poimivan tavallisemmin Länsi- ja Etelä-Euroopasta kuin Pohjoismaista tai Itä-Euroopasta. Lisäksi PR-työtä leimaa epämääräisyys. Esimerkiksi "eurooppalaiset arvot" tuonevat eri maissa asuville mieleen eri asioita. Eikä mukavalta kuullostava tunnus "YHDESSä vuodesta 1957" kiteytä oikein mitään. Tämä saattaa myös olla syy sen valintaan: mitänsanomaton on turvallista. Tästä huolimatta logo voi antaa aineksia Euroopan linnake -syytöksiin: YHDESSähän viittaa vain nykyisiin jäsenmaihin, ei edes heidän sidosryhmiinsä. Lisäksi voi kysyä, millä perusteella esimerkiksi vuonna 1994 tai 2006 EU:hun liittyneet maat ovat olleet YHDESSä vuodesta 1957? Viidenneksi, nimenomaan Rooman sopimuksen juhlintaan liittyy se, että syntymäpäiväjuhlissa hymyilläään: sovinnon ja pitkän rauhanajan korostaminen näkyy *Mehän vihasimme toisiamme niin paljon* elokuvassakin. [\[63\]](#)

Akateemiset historiantutkijatkaan eivät ole täysin sivussa EU- ja historia - diskurssissa, vaikkei heidän tuoreimpia tutkimustuloksiaan painetakaan eurooppalaisuutta juhlistaviin julisteisiin tai jaeta ilmaiseksi EU-toimielinten infopisteissä. Eurooppalaista identiteettiä ja historiaa pohtiva tieteellinen argumentaatio elää ennen kaikkea opetuksen ja tieteellisten kirjoitusten muodossa. EU-seminaareja, EU-opintokokonaisuuksia ja EU-konferensseja tulee lisää koko ajan. Tilanne on seurausta siitäkin, että aiheisiin on tarjolla yhä enemmän yliopistollisia resursseja ja muutakin tutkimusrahoitusta – myös EU:lta itseltään. Olisikin kiinnostava perehtyä tarkemmin siihen miten ja mikä tieto välittyy ja näkyy edellä kuvailemassani historian popularisoinnissa – ja joskus banalisoinnissa. Oma lähitarkasteluni Hollannin puheenjohtajakauden Rem Koolhaasin historiallisesta identiteettitutkielmasta *The Image of Europe* herätti kysymyksiä sisällöntuottajien etiikasta, historiaan ja tutkimukseen liittyvästä kompetenssista ja tilaajien haluttomuudesta kantaa vastuuta esitteille panemastaan lopputuotteesta. [64]

Kuten euronationalismia analysoinut Heikki Mikkeli toteaa, ei ole olemassa yhtä Eurooppaa, eikä siten myöskään yhtä ”Euroopan tarinaa”. [65] Näkemyksemme niin EU:n kuin Euroopan menneisyydestä muodostuu erilaisten menneisyyskäsitysten ja tiedonpalasten summasta. Historiantutkimus ja historian popularisointi ovat eri asioita, ja esimerkiksi David Lowenthalin mielestä niihin pitää myös suhtautua tältä pohjalta. Tosin tämäkään ei poista sitä epämukavuutta, jota koen katsoessani osaa EU:n tuottamasta, menneisyyttä käsittelevästä materiaalista. Siihen usein liittyvä juhlakirjanomaisuus ja epämääräisen eurohengen nostattaminen kontrastoituu paitsi varsinaiseen tutkimukseen, myös empiiriseen havainnointiin: esimerkiksi vuoden 2007 alussa Brysselin eurokorttelin kalliin asuintalon kivijalkaan oli ilmaantunut spraymaalattu teksti ”eurokroatit nostavat asuntojen hinnat pilviin”. Se poistettiin pikaisesti. Tämän jälkeen sama kirjoittaja on laatinut useiden talojen seiniin uusia kantaaottavia tekstejä, joissa muun muassa kehoitetaan ”vetämään euroköntsät alas pytyistä”. Tämänkaltaiset näkemykset ovat osa sellaista EU:hun liittyvää historiallista mielipiteiden jatkumoa, jonka ohi PR-koneisto ja juhlapuheet monesti purjehtivat. Toivoa sopii, ettei tutkimus tee samoin.

Bryssel 2007. © Riitta Oittinen.

Kirjoittaja on VTM (HY) joka asuu valtaosan vuodesta Brysselissä. Hänen tutkimusprojektissaan *Histories, Images and EUropeans* käsitellään historiaa, politiikkaa ja (mieli)kuvia.

Lähteet

Brysseliä, Eurooppaa ja EU:ta koskeva valokuva- ja materiaalikokoelma (tekijän hallussa).

Brussels Top-people, tiedotustilaisuus 5.5.2007. Museum BOZAR, Bryssel.

Lähdejulkaisut

50 anniversaire du traité de Rome, <http://www.traitederome.fr/> (noudettu 15.4.2007).

Archives Photo. *European Commission*, <http://ec.europa.eu/avservices/photo/photo.cfm?id=1781&sitelang=en&page=archives&title=no> (noudettu 21.3.2007).

Ausstellung, 50 Jahre Römische Verträge. *EU2007.de*, <http://www.bundesregierung.de/Webs/Breg/DE/Europa/Ausstellung50JahreEuropa/ausstellung-50-jahre-europa.html> (noudettu 22.3.2007).

A week Celebrating 50 Years of European Values. *Celebrating Europe*, http://europa.eu/50/countries/romania/190307_en.htm (noudettu 19.3.2007).

Barnavi, Eli, "A museum for the emergence of a European spirit." *European Citizenship for the future* 2000:4, vol 40, http://www.france.diplomatie.gouv.fr/label_france/ENGLISH/DOSSIER/presidence/05.html (noudettu 16.5.2005).

Barnavi, Eli, "A museum for two millennia of European culture." *European Voice* 7-13.4.2005.

Blicke auf Europa, <http://www.blicke-auf-europa.de/> (noudettu 6.3.2007).

Breaking stereotypes, <http://postercompetition.stop-discrimination.info/3.0.html> (noudettu 1.12.2006).

Brussels, Capital of Europe. Final report 2001.

"Bruxelles, Quartier Européen." *Badeaux A.S.B.L.*, <http://www.badeaux.be/Balisages/Bal6/Bal6-Presentation.html> (noudettu 1.5.2006).

Brussels, your European village, <http://www.bitc.be/wabxlint/dispart.jsp?nid=10025&cid=G.DISPART.3&lg=EN> (noudettu 6.3.2007).

Building(s) for Europe, <http://www.buildingsforeurope.eu/> (noudettu 14.5.2007).

Demey, Thierry, *Bruxelles, capitale de l'Europe*. Badeaux, Bruxelles 2007.

"Deutsche Ratspräsidentschaft 2007." *Friedrich Ebert Stiftung*, <http://www.fes-europe.eu/themen/index.php?id=3> (noudettu 6.3.2007).

Discover Brussels with the Brussels ToF-people, <http://www.brusselstofpeople.eu/user/home.php?langid=1> (noudettu 10.4.2007).

Dit is onze geschiedenis! Een 50-jarig Europees avontuur. Lehdistöiedote ja lehdistökuvat 20.3. 2007.

"Eläköön EU!" *Europa -portaali*, <http://europa.eu/50/index.fi.htm> (noudettu 15.3.2007).

"EU:n juhluvuoden vietto maailmalla." *Europa -portaali*, <http://europa.eu/50/news/article/070302.fi.htm> (noudettu 15.3.2007).

"Euroopan parlamentti ja Euroopan rakentaminen." *Euroopan parlamentti*, http://www.europarl.europa.eu/eplive/vod/video_anniv.fi.htm?Ex=anniv50_002 (noudettu 20.4.2007).

"Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuodesta Eurovision laulukilpailujen 2007 virallinen yhteistyökumppani." *Europa -portaali*, lehdistötiedote 24.4.2007. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/542&format=HTML&aged=0&language=FI&guiLanguage=en> (noudettu 8.5.2007).

"Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuosi 2007 - Tavoitteena oikeudenmukainen yhteiskunta." *Europa -portaali*, <http://europa.eu/scadplus/leg/fi/cha/c10314.htm> (noudettu 13.4.2007).

Europa, eine Idee nimmt Gestalt an. Rat der Europäischen Union. 1. Auflage. Wien: Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten 2006.

Europa/e Image/o. Mythe & Correspondant/ent exposition 16.4.-30-4.2007, <http://www.metamorphose-europe.com/> (noudettu 20.4.2007).

"Europa wird 50." *EU2007.de*, <http://www.europa-wird-50.de/> (noudettu 22.3.2007)

European Navigator on the History of Europe, <http://www.ena.lu/mce.cfm> (noudettu 19.3.2007).

"Europe delighted, spirited vision." *La Tribune de Bruxelles* 19-25.4.2007.

European photo competition for diversity, <http://photocompetition.stop-discrimination.info/556.0.html> (noudettu 1.3.2007).

"Europeans to sell Brussels." *vrt.flandersnews.be* 28.3.2007, http://www2.vrtnieuws.net/cm/flandersnews.be/Flanders+Today/tourism/070328_euro_friends (noudettu 1.4.2007).

European Union Youth Orchestra, <http://www.euvo.org.uk/STOP%20PRESS.htm> (noudettu 19.3.2007).

European Voice 22-28.3.2007.

EU-sketsejä. Soluttautujan Kekkos-visa, *You Tube*, <http://www.youtube.com/watch?v=4xT31Emf6hY&mode=related&search=> (noudettu 18.5.2007).

Flitner, Bettina, <<http://www.bettinaflitner.de/de/index.html>>.

"Geschichte des Europäischen Einigungsprozesses." *Die Bundesregierung*, <http://www.bundesregierung.de/Webs/Breg/DE/Europa/Europafest/EUGeschichte/eu-geschichte.html> (noudettu 22.3.2007).

Helsinkiäiset EU-aktiivit kertovat mitä iloa on Euroopan unionista, *Eurooppanuoret* 8.5.2007, http://www.eurooppanuoret.fi/ajankohtaista/uutinen.html?tx_ttnews%5Btt_news%5D=36&cHash=f989a88889 (noudettu 10.5.2007).

In-transit, <http://www.in-transit.org/site/> (noudettu 14.5.2007).

Kohti yhteistä parlamenttia. EHTY:n yleiskokouksen vaikutus Rooman sopimukseen. 1959-2007. Kokoelma arkistoasiakirjoja, joista monet aiemmin julkaisemattomia, sekä johdanto-osio. Tutkimuksen laatija ja dokumenttiaineiston kerääjä: Franco Pidi, Euroopan parlamentti, puheenjohtajiston pääosasto, arkisto ja dokumentointikeskus, ei painopaikkaa, painovuosi ilmeisesti 2007.

Komunikaty prasowe, <http://www1.ukie.gov.pl/www/news.nsf/0/96BF45108979AC6CC12572A50057D0DB?Open> (noudettu 22.3.2006).

Leonardo da Vinci. The European Genius, <http://expo-davinci.eu/en.htm> (noudettu 19.3.2007).

"Les 50 ans de l'Europe méritent bien une page spéciale." *Association Internationale des Anciens des Communautés Européennes (AIACE)*, http://www.aiace-europa.eu/INT_50a.html (noudettu 10.4.2007).

Let's Explore Europe. European Commission, Brussels 2005.

L'homme de neandertal et les mammoths, <http://www.neandertal-expo.com/> (noudettu 1.3.2007).

Logo competition, <http://www.logo-competition.eu/> (noudettu 1.1.2007).

Lukkarinen, Ville & Annika Waernerberg, *Suomi-kuvasta mielenmaisemaan. Kansallismaisemat 1800- ja 1900-luvun vaihteen maalaustaiteessa*. SKS, Helsinki 2004.

"L'Union 50 ans après." *Forum de Paris*, <http://www.forumdeparis.org/index.php?ln=fr> (noudettu 20.4.2007).

Lähteenkorva, Pekka & Jussi Pekkarinen: *Ikuisen poudan maa. Virallinen Suomi-Kuva 1918-1945*. WSOY, Juva 2004.

Malmberg, Mikael af & Bo Stråth (eds.) *The Meaning of Europe. Variety and Contention within and among Nations*. Berg Publishers, Oxford 2002.

Musée de la maison d'Erasmus, Erasmuseum, <http://erasmushouse.museum/> (noudettu 7.5.2007).

Orgovanyi-Hanstein, Britta, *Die Geschichte Europas - Ganz Einfach*. Candor Verlag, Krieglach - Wien 2005 (liite *Geschichtsbaum Europa*).

Paananen, Risto, "Koulutyttö haaveili vihanneksista." *Europa* 2007:2, 8-11.

Parker, George, "Golden Years: Europe's child may look sickly at fifty but it lives and prospers." *Financial Times* 23.3.2007.

Renders, G. (ed.), *Brussels, Your Capital City, Your European Village*. Brussels International - Tourism & Congress, Brussels 2007.

Saint-Denis, Arnaud, de, "Manneken-Pis aurait-il voté la Constitution?" *EURinfo*, September 2005, no 298.

"Sarah Biasini, Fièrè d'ètrè europèenne." *États généraux de l'Europe*, <http://www.fierteeuropeenne.eu/> (noudettu 10.4.2007).

"Schavan will europäisches Geschichtsbuch." *Mediaculture online* 2.3.2007, <http://www.mediaculture-online.de/Details.305+M584220a9ac9.0.html> (noudettu 20.3.2007).

Sign for Disability rights, <http://www.1million4disability.eu/> (noudettu 17.4.2007).

Stop discrimination info, <http://www.stop-discrimination.info/2006.0.html> (noudettu 21.3.2007).

Verhofstadt, Guy "How to develop a real quartier européen?" *European Business Conceptus Online* 2003, http://www.europeanbc.com/new/pages/belgium_mesg.htm (noudettu 11.5.2007).

Virtual Resource Centre for Knowledge about Europe, http://www.ena.lu/europe/langue/anglais_article.htm (noudettu 19.3.2007).

Vox Mars-Juin 2007, no 77.

Kirjallisuus

Alasuutari & Petri Ruuska (toim.), *Elävänä Euroopassa. Muuttuva suomalainen identiteetti*. Vastapaino: Tampere 1998.

Bruter, Michael, *Citizens of Europe? The Emergence of a Mass European Identity*. Palgrave MacMillan, 2005.

Davies, Martin L., *Why History Dominates Contemporary Society*. Routledge: London and New York 2006.

Halonen, Tero & Laura Aro (toim.): *Suomalaisten symbolit*. Atena 2005.

Heikkilä, Tuomas ja Suvikumpu, Liisa, *Euroopan kehossa. 12 avainta myyttien ja pyhien Roomaan*. Kirjapaja 2006.

Leonard, Marc, "Profile of Rem Koolhaas." *The Foreign Policy Center* 6.3.2004, <http://fpc.org.uk/articles/243> (noudettu 1.3.2007).

Lowenthal, David, *The Heritage Crusade and the Spoils of History*. Cambridge University Press, Cambridge 1998.

Lukkarinen, Ville & Annika Waernerberg, *Suomi-kuvasta mielenmaisemaan. Kansallismaisemat 1800- ja 1900-luvun vaihteen maalaustaiteessa*. SKS, Helsinki 2004.

Lähteenkorva, Pekka & Jussi Pekkarinen: *Ikuisen poudan maa. Virallinen Suomi-Kuva 1918-1945*. WSOY, Juva 2004.

Malmberg, Mikael af & Bo Stråth (eds.) *The Meaning of Europe. Variety and Contention within and among Nations*. Berg Publishers, Oxford 2002.

Merchiers, Karolien, "Geschiedenis van Europese Unie in beeld." *Brussel Deze Week* 22.3.2007.

Mikkeli, Heikki, "Mistä puhumme, kun puhumme Euroopasta?" *Historiallinen aikakauskirja* 2005:3, 257-268.

Mikkeli, Heikki, "Euronationalismi." Teoksessa Pakkasvirta, Jussi & Saukkonen, Pasi (toim.). *Nationalismit*. WSOY, Helsinki-Juva 2005, 418-435.

Oittinen, Riitta, "Historiapoliittikkaa pikakelauksella. Rem Koolhaas eurosirkustelttailmassa." *Historiallinen aikakauskirja* 2005:3, 269-279.

Oittinen, Riitta, "Manneken Pis suomipoikana ja maailmankansalaisena." Teoksessa Lähteenmäki, Maria & Aalto, Minna (toim.). *Identiteetit liikkeessä. Suomalaisten kokemuksia Belgiassa*. Siirtolaisinstituutti, Turku 2007b.

Oittinen, Riitta "In Hoc Signo Vincas. Eurosigns in the City Scenery of Brussels." Teoksessa Frank Eckardt (ed.) *Media and Urban Space. Understanding, Investigating and Approaching Mediacity*, Frank & Timme GmbH, Verlag für wissenschaftliche Literatur. Berlin 2007a.

Philp, Peter, "Reluctant muses." *The Bulletin* 4.5.2006, 12-13.

Viitteet

[1] Populaareista eurorepresentaatioista ks. Oittinen 2005, 269-279; Oittinen 2007a.

[2] Mikkeli 2005, 418.

[3] Verhofstadt 2003.

[4] Brysselin pääkaupunkiseutu on yksi kolmesta alueesta, jotka muodostavat Belgian liittovaltion yhdessä Flanderin ja Vallonian kanssa. Pääkaupunkialueeseen kuuluu 19 kuntaa. Brysselistä puhuttaessa saatetaan viitata myös Brysselin pääkaupunkiseutuun kuuluvaan, varsinaiseen Bryssel -nimiseen kaupunkiin (Bruxelles-Ville/Brussel-Stad). Tässä artikkelissa Bryssel viittaa Brysselin koko pääkaupunkiseutuun.

[5] "EU:n juhluvuoden vietto maailmalla." *Europa -portaali*, http://europa.eu/50/news/article/070302_fi.htm (noudeutu 15.3.2007).

[6] Tietoja juhluvuoden tapahtumista suomeksi: Eläköön EU! *Europa -portaali*, http://europa.eu/50/index_fi.htm (noudeutu 15.3.2007). *European Union Youth Orchestra*, <http://www.euyo.org.uk/STOP%20PRESS.htm> (noudeutu 19.3.2007).

[7] "Europatag im Europark", <http://www.europark.at/europark/cms.nsf/o/F83DB5355E380B4FC12572C70024FD06> (noudeutu 8.5.2007).

[8] Varsinaisia kurioositeetteja ovat suomalaisten Eurooppanuorten itsetekemät EU-aiheiset videopätkät *You Tubessa*. Suomen historiaa ennen "EU-valtaa" käsittelevä sketsi "Soluttautujan Kekkos-visa" ei auennut minulle. Erillisen selityksen perusteella paljastui, että tekijöiden intentio oli humoristinen. Helsinkiläiset EU-aktiivit kertovat mitä iloa on Euroopan unionista, *Eurooppanuoret* 8.5.2007, http://www.eurooppanuoret.fi/ajankohtaista/uutinen.html?tx_ttnews%5Btt_news%5D=36&cHash=f989a88889 (noudeutu 10.5.2007) ja EU-sketsejä. Soluttautujan Kekkos-visa, *You Tube*, <http://www.youtube.com/watch?v=4xT31Emf6hY&mode=related&search=> (noudeutu 18.5.2007).

[9] Esim. *Vox Mars-Juin 2007*, no 77 painoi kanteensa Rooman sopimusta juhlistavan julisteen vuodelta 1957. Lehden kustantaja Association Internationale des Anciens des Communautés Européennes (AIACE) muistaa tapahtumaa myös kotisivuillaan: http://www.aiace-europa.eu/INT_50a.html (noudeutu 10.4.2007).

[10] Davies 2006.

[11] "Breaking stereotypes", <http://postercompetition.stop-discrimination.info/3.0.html> (noudeutu 1.12.2006).

[12] Ks. esim. Alasuutari & Ruuska (toim.) 1998; Lukkarinen & Waernerberg 2004; Lähteenkorva & Pekkarinen 2004; Halonen & Aro (toim) 2005; af Malmberg & Stråth (eds.) 2002; Bruter 2005.

[13] Vrydagh, tervetuliasspuhe. Bryssels ToF People, tiedotustilaisuus 5.5.2007.

[14] *Brussels, Capital of Europe* (2001); Rem Koolhaasia haastatelleen Marc Leonardin (2004) mukaan Berliini on "syllisyyden pääkaupunki". Tuomas Heikkilä ja Liisa Suvikumpu (2006) puolestaan kutsuvat Roomaa Euroopan "henkiseksi pääkaupungiksi".

[15] *Brussels, your European village*, <http://www.bitc.be/wabxlint/dispart.jsp?nid=10025&cid=G.DISPART.3&lg=EN> (noudeutu 6.3.2007).

[16] *Musée de la maison d'Erasmus, Erasmuseum*, <http://erasmushouse.museum/> (noudeutu 7.5.2007).

[17] Renders (ed.), 2007. Kirja mainitsee, että paikalliset ovat vastustaneet EU:n rakennushankkeita.

[18] Saint-Denis, de 2005. Manneken Pisin erimaalaisista lahjoitusvaatteista ja pukemisesta ks. Oittinen 2007b.

[19] *Stars of Europe, live from Brussels*, http://www.starsofeurope.be/rtbf_2000/events/starsofeurope/uk/index.html (noudeutu 13.4.2007).

[20] *Logo competition*, <http://www.logo-competition.eu/> (noudeutu 1.1.2007). Hyvää syntymäpäivää EU-logon voittajuudesta kisasi 1700 ehdotusta.

[21] Bruxelles, Quartier Européen <http://www.badeaux.be/Balisages/Bal6/Bal6-Presentation.html> (noudeutu 1.5.2006).

[22] Yllättävää kyllä, sama järjestö on julkaissut eurokortteiden rakentamista kriittisesti käsittelevän kirjan, ks. Demey, 2007.

[23] Slovenian historiallinen siirtyminen euron käyttöön, uusien jäsenmaiden toivottaminen tervetulleiksi, elinikäinen oppiminen, ilmastonmuutos ja erilaisuuden kunnioittaminen ovat vain osa teemoista, jotka ovat olleet esillä ennen Rooman sopimusta

[24] *Building(s) for Europe*, <http://www.buildingsforeurope.eu/> (noudettu 14.5.2007).

[25] Museon vaiheista esim. Barnavi 2000 ja 2005; Philp, 2006, 12-13; Merchiers 2007. Museota on kaavailtu avattavaksi vuodesta 2003 alkaen. Yhden arvion mukaan se avattaisi vuonna 2009.

[26] *Dit is onze geschiedenis!* Lehdistötiedote ja lehdistökuvat 20.3. 2007.

[27] Esimerkiksi Hollanti järjesti vuonna 2004 kansainvälisiä historiakonferensseja, sekä tilasi tähtiarkkitehti Rem Koolhaasilta Brysseliin sirkustelttaan pystytetyn identiteettitutkielman *The Image of Europe* (ks. Oittinen 2005, 269-279). Tämä huvittuneisuutta ja ärtymystä herättänyt, pop-taidetta muistuttava kiertonäyttely käsitteli historiaa tavanomaista räväkämmin, tuoden esille myös kielteisiä asioita - jopa poliittisia skandaaleita. Itävalta pystytti vuonna 2006 samaisen näyttelyn vähemmän kiistanalaisia osia Wienin historialliselle Heldenplazille. Samaa aikaan se promovoi historiaa konventionaalisemmin käsitteleviä juhlakirjoja: *Europa, eine Idee nimmt Gestalt an* (2006) ja *Die Geschichte Europas - Ganz Einfach* (2006). Edelliseen on koottu Euroopan integraation juuria käsitteleviä tekstejä seitsemältä vuosisadalta. Jälkimmäinen esittelee valtavan määrän "historiapuita", joiden lehvästöihin on organisoitu käsitteitä, henkilöitä ja aluekohtaisia historiallisia tapahtumia. Kirja alkaa antiikista ja päättyy "eurooppalaiseen nelmaan" eli lyhyeen kertomukseen Euroopan unionin perustamisesta. Mukana on erillisenäkin myytävä suuri juliste puusta, jonka lehvästöön laitettu runsas tekstimäärä esittää tekijän mukaan Euroopan historian yhdellä vilkaisulla. Suomi on luokiteltu kuuluvaksi Skandinavian oksaan. "Historia ei ole koskaan ollut näin helppoa", todetaan teoksen verkkosivuilla. *Geschichtsbaum Europa*, <http://www.geschichtsbaum.at/> (noudettu 1.3.2007).

[28] *Blicke auf Europa*, <http://www.blicke-auf-europa.de/> (noudettu 6.3.2007).

[29] *Deutsche Ratspräsidentschaft 2007*. Friedrich Ebert Stiftung, <http://www.fes-europe.eu/themen/index.php?id=3> (noudettu 6.3.2007).

[30] *Bettina Flitner*, <http://www.bettinaflitner.de/de/index.html>. Berliinissä avattiin maaliskuussa 2007 näyttely Rooman sopimuksen historiasta.

[31] *Europa/e Image/o. Mythe & Correspondant/ent exposition* 16.4.-30.4.2007, <http://www.metamorphose-europe.com/> (noudettu 20.4.2007); "Europe delighted, spirited vision." *La Tribune de Bruxelles* 19-25.4.2007.

[32] *Only a Game? Football & Europe: 50 years of history*, <http://www.onlyagame.be/parrain.php> (noudettu 14.5.2007).

[33] *Leonardo da Vinci. The European Genius*, <http://expo-davinci.eu/en.htm> (noudettu 19.3.2007). Näyttelyn tekijätiimi Collections & Patrimoine on aikaisemmin rakentanut yleisön suosion saaneita näyttelyitä, kuten toista maailmansotaa käsittelevän elämysmatkan *J'aurais 20 ans en '45* (Olin 20 vuotta vuonna 45).

[34] *L'homme de neandertal et les mammoths*, <http://www.neandertal-expo.com/> (noudettu 1.3.2007).

[35] Esimerkiksi Brysselissä toukokuussa 2007 järjestetty, Rooman sopimusta juhliiva *EuroCine 27* näytti suomalaista ja kiinalaista mytologiaa hyödyntävän, Antti-Jussi Annilan ohjaaman *Jadesoturin*.

[36] *Kohti yhteistä parlamenttia* 2007, 7.

[37] Rossano Boraccinin sähköpostiviesti Riitta Oittiselle 20.3.2007. Kuva Edelfeltin maalauksesta on täällä: *Ateneumin taidemuseo*. Kokoelmat, <http://www.fng.fi/fng/pic/huge/art/collecti/95/A0495000.jpg> (noudettu 20.3.2007).

[38] *Geschichte des Europäischen Einigungsprozesses* <http://www.bundesregierung.de/Webs/Breg/DE/Europa/Europafest/EUGeschichte/eu-geschichte.html> (noudettu 22.3.2007); "Europa wird 50." *EU2007.de*, <http://www.europa-wird-50.de/> (noudettu 22.3.2007). Ks. myös Ausstellung, 50 Jahre Römische Verträge. *EU2007.de*, <http://www.bundesregierung.de/Webs/Breg/DE/Europa/Ausstellung50JahreEuropa/ausstellung-50-jahre-europa.html> (noudettu 22.3.2007).

[39] Komission audiovisuaalinen palvelu tarjoaa 50 kuvan muistoalbumin. Archives Photo, European Commission, <http://ec.europa.eu/avservices/photo/photo.cfm?id=1781&sitelang=en&page=archives&title=no> (noudettu 21.3.2007).

[40] "Euroopan unionin historia." *Europa -portaali*, <http://europa.eu/abc/history/index.fi.htm> (noudettu 18.4.2007).

[41] *European navigator*. Catalogue, http://www.ena.lu/europe/langue/anglais_article.htm (noudettu 19.3.2007).

[42] <http://www.ena.lu/mce.cfm> (noudettu 19.3.2007). Sivulla on myös tietopaketti, joka sisältää Rooman sopimusta laatimassa olleiden poliitikkojen haastatteluja.

[43] Tieto löytyy, jos sivustoilla kävijä huomaa klikata pientä merkintää "© 2004-2006 CVCE".

[44] *Discover Brussels with the Brussels ToF-people*, <http://www.brusselstofpeople.eu/user/home.php?langid=1> (noudettu 10.4.2007) ja Vrydagh, tervetuliaspuhe 2007.

[45] Bryssels ToF People, sähköpostiviestit Riitta Oittiselle 13.4.2007, 14.4.2007, 24.4.2007, 25.4.2007, 26.4.2007 ja 14.5.2007; "Europeans to sell Brussels." *vrt.flandersnews.be* 28.3.2007, http://www2.vrtnieuws.net/cm/flandersnews.be/Flanders+Today/tourism/070328_euro_friends (noudettu 1.4.2007).

[46] "A week Celebrating 50 Years of European Values." *Celebrating Europe* -portaali, http://europa.eu/50/countries/romania/190307_en.htm (noudettu 19.3.2007).

[47] *Komunikaty prasowe*, <http://www1.ukie.gov.pl/www/news.nsf/0/96BF45108979AC6CC12572A50057D0DB?Open> (noudettu 22.3.2006); "L'Union 50 and après", *Forum de Paris*, <http://www.forumdeparis.org/index.php?ln=fr> (noudettu 20.4.2007).

[48] "Nous nous sommes tant haïs !" *Gateway to the European Union* -portaali, http://www.europa.eu/50/news/article/070223_en.htm (noudettu 30.3.2007).

[49] "Elokuvassa nuorten tarina kietoutuu EU:n historiaan." *Euroopan komissio*, http://ec.europa.eu/news/culture/070220_1_fi.htm (noudettu 8.4.2007).

[50] Lea Laubacherin (*Europe Images International/M5*) sähköpostiviesti Riitta Oittiselle 10.4.2007.

[51] *Europe Images International*, <http://www.europeimages.com/index.html> (noudettu 9.4.2007). Elokuvan levittäjä on historiallisten draamojen ja dokumenttien ohella kunnostautunut eroottisten filmien alalla.

[52] "Sarah Biasini, fière d'être européenne." *États généraux de l'Europe*, <http://www.fierteeuropeenne.eu/> (noudettu 10.4.2007). Notre Europen kotisivuilla on linkki tänne: *50 anniversaire du traité de Rome*, <http://www.traitederome.fr/> (noudettu 15.4.2007).

[53] "Fiers d'être Européés?" *Le Figaro* 5.3.2007, http://www.lefigaro.fr/europe/20070305.WWW000000536_fiers_d_etre_europeens_.html (noudettu 17.4.2007).

[54] *In-transit*, <http://www.in-transit.org/site/> (noudettu 14.5.2007).

[55] Jeunes Européés Fédéralistes omaa sisarjärjestön suomessa. Se on You Tubeen Suomen historiaa käsitteleviä EU-sketsejä tehnyt Eurooppanuoret.

[56] Havainnot koskevat esimerkiksi sivustoja *European vibes*, <http://european-vibes.eu/> (noudettu 9.5.2007). Tosin sähköpostiin vastaamattomuus on yleistä belgialaisten tahojen kanssa asioidessa.

[57] *European Voice* 22-28.3.2007.

[58] "Mitä EU on saanut aikaan?" *Europa-portaali*, http://europa.eu/50/achieved/index_fi.htm (noudettu 18.4.2007).

[59] *Let's Explore Europe* 2005, 26.

[60] "Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuosi 2007 - Tavoitteena oikeudenmukainen yhteiskunta." *Europa-portaali*, <http://europa.eu/scadplus/leg/fi/cha/c10314.htm> (noudettu 13.4.2007); "2007 - European Year of Equal Opportunities for All," *Europa portal*, http://ec.europa.eu/employment_social/eyeq/index.cfm?language=EN (noudettu 17.4.2007); ks. myös *Sign for Disability rights*, <http://www.1million4disability.eu/> (noudettu 17.4.2007).

[61] "Euroopan yhdenvertaisten mahdollisuuksien teemavuodesta Eurovision laulukilpailujen 2007 virallinen yhteistyökumppani." *Europa-portaali*, lehdistötiedote 24.4.2007, <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/07/542&format=HTML&aged=0&language=FI&guiLanguage=en> (noudettu 8.5.2007).

[62] Paananen, 2007, 8-11.

[63]. "Mikä on juhlan aihe?" *Europa -portaali*, http://europa.eu/50/what_celebrate/index.fi.htm (noudettu 16.4.2007).
Rauhan ohella muut pääteemat ovat vapaus ja demokratia, hyvinvointi ja työllisyys ja kasvu.

[64] Oittinen 2005, 269-279.

[65] Mikkeli 2005, 268.